

ДО ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Краснянська Н.Д., Михальчук К.В. (*Одеський державний екологічний університет, м.Одеса, Україна*)

Освіта охоплює всю життєдіяльність людей, суспільство, тому освіту розглядають як один з найважливіших чинників соціального розвитку, прогресу. Кабінетом Міністрів затверджена комплексна національна освітянська програма «Освіта» («Україна-XXI століття»), націлена на найближчу та більш віддалену перспективу. Програма ґрунтується на поєднанні освіти, науки і культури, вітчизняного і світового педагогічного досвіду. Її метою є піднесення вітчизняної освіти до світового рівня. Стратегічними цілями української освіти визначено гуманізацію та гуманітаризацію навчального процесу, виховання школярів, студентів на підвалинах національних та загальнолюдських цінностей, морально-етичних ідеалів гуманістичного світогляду. Реформується вся система вищої освіти. В 2014р. був прийнятий закон «Про вищу освіту». Нині все вирішує рівень освіченості суспільства. Якщо раніше вважалося, що витoki підвищення продуктивності праці зумовлюються фізичними можливостями робітника, то в сучасному виробництві переваг набув інтелектуальний аспект трудового процесу. Світовою практикою доведено, що інвестиції в людський капітал-найефективніші. Продуктивність праці від техніки залежить тільки на 20%, а на 80% від людини. Сьогодні економічне зростання на 16% забезпечується фізичним капіталом, на 20%- природним і на 64%- людським капіталом, основу якого становить освітній потенціал. Основне національне багатство мають складати вже не сировинні ресурси та засоби виробництва, а так званий живий, тобто людський потенціал. Не можна не помітити що саме ті нації досягли економічного прогресу, які в основу всього поставили національну ідею, духовність народу. Нині викликають занепокоєння значні проблеми у сфері духовності, культури, освіти взагалі в Україні. Проблеми сучасної української освіти визначаються двома обставинами: освітньою радянською спадщиною і труднощами сучасного періоду. Соціологічні та експертні опитування працівників освіти свідчать про падіння престижу навчання і професії педагога. Про це свідчать опитування старшокласників, студентів вищих навчальних закладі: навіть інструментальна цінність освіти (як засіб для досягнення інших цілей) перебуває на середніх і більш низьких позиціях. Одночасно падає цінність культури, особливо загальної, і зростає її

комерціалізація. Погіршується структура і рівень фінансування, а заодно і стан матеріально-технічної бази навчальних закладів. Недостатня мотивація на освіту негативно позначається на навчальній дисципліні і тим самим погіршує мотивацію на професію педагога з боку як працюючих, так і молоді [1.305-306]. Погіршення справи в освіті можуть призвести до істотних втрат соціально-економічного і культурно-гуманітарного характеру. Тому зазначені факти варто розглядати не лише як теоретичні проблеми, а і як серйозні практичні загрози. Падіння рівня загальної і професійної освіти зумовлено низкою чинників: - падінням престижу освіти і диплому; - відносно низьким загальноосвітнім рівнем населення порівняно з потребами суспільства і вимогами науково-технічного прогресу. За таких умов існуючий рівень освіти не відновлюватиметься, що може призвести до негативних наслідків у професійно-кваліфікаційній структурі, продуктивної праці, морально-правовій поведінці. Погіршення умов навчально-виховного процесу зумовлено погіршенням його фінансування. Це виявляється в погіршенні матеріально-технічної бази існуючих навчальних закладів і зменшенні фондів, кількості шкільних та вузівських бібліотек, недостатній або неякісній навчально-інформаційній базі, сповільненні комп'ютеризації навчального процесу. Становище ускладнюється ще і тим, що погіршення фінансування освіти відбувається на тлі загального зниження матеріального рівня більшості населення. За таких умов збільшується кількість учнів у класах і студентів у групах. Знижується професійний статус і погіршуються умови існування педагогів. Плинність кадрів зменшує внутрішню конкуренцію педагогічного середовища, негативно позначається на підвищенні кваліфікації, призводить до істотних змін у внутрішній структурі професійної групи, збільшує взаємну відчуженість, ізоляваність і аномію. Зменшення мотивації до навчання є відповіддю на щонайменше тимчасову втрату освітою якості бути ефективним засобом досягнення особистих цілей. Як самоцінність, освіта можлива лише тому і тією мірою, в якій виступає інструментальною цінністю. Сьогодні склалася така ситуація, що для доброго заробітку і «красивого» життя зовсім не обов'язково мати вищу освіту і престижний диплом. Багато опитаних пов'язує падіння престижу освіти саме з ринковими перетвореннями. Цілком реально є загроза повної втрати позитивного досвіду минулого. Вона є емпіричним свідченням того, що реформування освіти відбувається без попередньої підготовки. Деструктивні чинники в такій ситуації діють сильніше, ніж конструктивні. З усіх можливих втрат найбільш важко відновлюваною буде втрата корпусу педагогів, який отримала українська освіта у спадок від колишнього СРСР. Він в основному був на рівні світових

стандартів і повинен стати тією віссю, навколо якої має розгортатися реформування освіти в Україні. В системі освіти України тепер функціонують два типи навчальних закладів: державні й недержавні. Вони мають різні статуси, джерела фінансування, управління, спрямованість дій, відповідальності. Державним навчальним закладам держава визначає цілі, фінансує їх, організовує і контролює їх діяльність, бере на себе відповідальність за наслідки, у тому числі й негативні. Держава зобов'язана посилити фінансування цих закладів, планову, фінансову і виконавську дисципліну, поліпшити облік і контроль, впливати на винагороду й мотивацію. Тільки держава може поліпшити їх навчально-інформаційну базу, здійснити комп'ютеризацію навчального процесу, підвищити заробітну плату вчителів і педагогів вищої школи, зменшити їх навантаження. Демократизація державних навчальних закладів передбачає доступність і безкоштовність освіти, особливо середньої, відсутність будь-якої сегрегації учнів і студентів, правове забезпечення оцінювання і академічної селекції, чітку регламентацію стосунків між педагогами і управлінцями освіти. Реформується в Україні і система науки. Важливою при цьому є проблема формування сучасного вченого. Від її успішного розв'язання залежить підвищення соціальної ефективності науки взагалі. Сучасний рівень науки вимагає, щоб дослідник мав не лише знання і вміння класифікувати факти, а й евристичну здібність знаходити нове їх висвітлення, що не збігається з традиційними уявами. Хоча вчений починає діяти у дедалі вужчій галузі, від нього вимагається застосування універсальних знань до спеціальної проблеми. Відповідно до логіки розвитку науки, їй потрібні не вузькі професіонали, а люди з широким світоглядом, які при вивченні певної проблеми спираються на знання закономірностей і методів суміжних наук, уміють мислити широко й використовувати це для розв'язання наукових питань. У галузі вищої освіти необхідні зрушення, які б ліквідували розрив між вимогами науково-технічного прогресу і традиційними методами навчання.

Отже, найбільшим багатством стає саме людина, її освітній та культурний рівень розвитку. Колись вирішальним фактором виробництва була земля, а пізніше- капітал, який сприймався як сукупність знарядь праці, то нині все більшою мірою вирішальним фактором стає сама людина, тобто її здатність до пізнання, яке виявляється через наукове знання.

Література:

1.Семенченко В.А.Психологія педагогічної діяльності: Навч.посіб. /В.А.Семенченко.-К.:Вища шк.,2004.-360с

2.Вікторов В.Г.Управління якістю освіти.-Дніпропетровськ: Пороги, 2005.-
286с.